

Tutkijuuden reflektointia ja yhteisöllisen kirjoittamisen käytänteitä

Johanna Isosävi & Camilla Lindholm 2023: *Yhteisöllisen kirjoittamisen opas*. Helsinki: Art House, 216 s.

Johanna Isosävin ja Camilla Lindholmin *Yhteisöllisen kirjoittamisen oppaan* (2023) ensimmäisessä luvussa kirjoittajien teesi tulee selvästi esille: kirjoittaminen täytyy tehdä näkyväksi ja tunnustetuksi osaksi yliopiston toimintaa. Ratkaisuksi kirjoittajat tarjoavat yhteisöllisen kirjoittamisen ajatusta. Oppaan taustalla on yliopistopedagogiikan professori Rowena Murrayn *Writing in Social Spaces* -teoksessaan (2015) esittelemä malli, joka nostaa esiin akateemisen kirjoittamisen sosiaaliset ulottuvuudet. Yhteisöllisen kirjoittamisen retriittien järjestäminen ja erilaisissa kirjoitusryhmissä toimiminen siirtää kirjoittamisen yksinäisessä kammiossa tapahtuvasta puurtamisesta tutkimustoiminnaksi, joka ottaa näkyvästi paikkansa ja johon voi saada yhteisöltä tukea. Käytännössä yhteisöllisyys toteutuu kirjoitustilan ja -ajan jakamisessa sekä kirjoitusprosessista käydyissä keskusteluissa. Kyse ei siis ole toisten tekstien sisällön kommentoinnista tai esimerkiksi yhteiskirjoittajuudesta.

Ote on teoksessa kannustavan käytännöllinen ja ratkaisukeskeinen. Kirjoittajat sanallistavat laajan kirjon kirjoittamistyön erilaisia kipupisteitä ja tarjoavat niiden käsittelemiseen vaihtoehtoisia välineitä. Käsitellyiksi tulevat muun muassa huijarisyndrooma ja hylkäämiset, joita koskeva keskustelu on toistaiseksi ollut akateemisessa maailmassa varsin vähäistä.

Teoksessa nimetään myös kirjoitustyötä konkreettisesti hankaloittavia haasteita. Yhdeksi merkittäväksi kompastuskiveksi nousee muista töistä irtaantuminen: kirjoittamiselle on hankala löytää akateemisen arjen keskellä aikaa, eikä sitä ole mahdollista priorisoida. Isosävi ja Lindholm toteavat, että yhteisöllinen kirjoittaminen täytyisi sisällyttää yliopiston tutkimusstrategiaan ja tunnustaa merkittäväksi tutkimuksen tekemisen tavaksi. Kirjoittajat esittävät retriiteistä keräämänsä mittavan palautteen valossa varsin vakuuttavasti, että yliopistojen täytyisi tukea kirjoittamistyötä, eikä kyseessä voi olla pelkästään yksilön harteille sälytettävä asia. Tällainen tukeminen voisi käsittää esimerkiksi kirjoitusretriittien, -ryhmien ja -tapaamisten pitkäjänteistä rahoittamista. Yhteisöllisyyden merkitystä rakenteellisesta näkökulmasta pohtiessaan teos onkin antoisimmillaan.

Esitystyylillä on teoksessa kauttaaltaan korostetun tuttavallinen ja osallistava. Lukijaa puhutellaan toisessa persoonassa ja jokaisen osion päätteeksi annetaan pieni tehtävälista pohdittavaksi. Tämä luo tekstiin ajoittain itseapukirjallisuutta lähenevän sävyn, joka voi innostaa joitakin lukijoita ja inhottaa toisia. Kirjoittamista koskeviin tutkimuksiin viitataan teoksessa ilahduttavan usein, mutta niistä nostettuja huomioita ei juuri tarkastella kriittisesti eikä niitä ole

merkitty tarkoin lähdeviittein, vaikka kirjoittajien tavoittelema tieteellinen yleisö varmasti viitteistä ilahtuisi.

Yhteisölliseen henkeen sopivasti oppaassa pääsevät ääneen vierailevat asiantuntijat ja kirjoittamisretriitteihin osallistuneet tutkijat. Osallistujien jakamat kokemukset ovat lupaavia ja kannustavia, samaten palautteesta nostetut lainaukset sekä niistä käyty dialogi, jossa yhteisöllisen kirjoittamisen metodia kehitellään eteenpäin kerätyn palautteen valossa. Sen sijaan tutkijoiden vieraskynät jäävät paikoin irrallisiksi – omiin laatikoihin rajatuista huomioista voisi käydä keskustelua leipätekstissäkkin.

Harmillisesti Lindholm ja Isosävi eivät avaa teoksen käyttötarkoitusta kovin selkeästi. Yhteisöllisen kirjoittamisen käytänteisiin päästään vasta kuudennessa luvussa ja tätä ennen teoksessa kartoitetaan laveasti akateemisen kirjoittamisen eri osa-alueita aina haitallisista käsityksistä ajanhallintaan. Välillä tuntuu, että pyrkimyksenä on pikemminkin antaa lukijalle työkaluja oman tutkijuutensa monipuoliseen reflektointiin ja kehittämiseen, jossa yhteisöllisyys on yksi väline muiden joukossa. Käyttötarkoituksen avaaminen auttaisi myös luvut päättävän kysymyspatteriston soveltamista: onko kysymysten tarkoitus auttaa itsereflektiossa, vai tulisiko niitä käyttää yhteisöllisen kirjoittamisen tai kenties kirjoittamisen opetuksen tukena?

Täsmenämisen varaa olisi lisäksi joissakin teoksessa esitetyissä väitteissä. Millä perustein esimerkiksi säännöllisesti toteutettu yhteisöllinen kirjoittaminen voisi korvata tutkimusvapaat? Yksistään kustannuksia tarkastellessa viikoittaiset kirjoittamisajat ovat varmasti tehokas ratkaisu, mutta kyse on kuitenkin varsin erilaisista tavoista tehdä tutkimusta. Parin tunnin mittaiset kirjoituspätkät tai kerran kuussa järjestetyt työpajat tuskin ovat rinnastettavissa puolen vuoden intensiiviseen tutkimusjaksoon.

Lindholmilla ja Isosävellä on runsaasti tietotaitoa yhteisöllisestä kirjoittamisesta, ja heidän jakamansa käytännön kokemus on yksi kirjan ansioista. *Yhteisöllisen kirjoittamisen opas* tarjoaa välineitä ja ohjeita työpajojen, retriittien ja kirjoitusryhmien järjestämiseen, ja loppuliitteenä löytyvät jopa kirjalliset ohjeet virtuaaliretriitin osallistujalle. Teos kannustaakin lukijaa ryhtymään ennakkoluulottomasti kirjoitustyöpajan fasilitaattoriksi tai perustamaan oman yhteisöllisen kirjoittamisen ryhmän.

Kokonaisuudessaan *Yhteisöllisen kirjoittamisen opas* osallistuu keskusteluun akateemisesta työstä ja sen arvostuksesta. Näemme teoksen tärkeänä puolustuspuheena kirjoittamisen legitimoinnin puolesta. Teos myös kirjoittaa auki akateemisen maailman hiljaista tietoa ja purkaa kirjoitustyöhön liittyviä haitallisia myyttejä, mikä voi olla hyödyksi ja helpotukseksi etenkin väitöskirjatutkijoille sekä tuoreille post doc -tutkijoille. Opaskirjaa voikin suositella erityisesti tutkijuuden kehittämisen tueksi uran alkuvaiheeseen tai avuksi yhteisöllisen kirjoittamisen työpajojen ja retriittien käytännön järjestelyihin.

Noora Vaakanainen & Nanny Jolma